

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

śrīmadrāmāyaṇē vālmīkiyē ādikāvyaē araṇyakāṇḍē

॥ trayōviṃśaḥ sargaḥ ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

śrī raṅgarāmānuja mahādēśikan

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

॥ trayōviṃśaḥ sargaḥ ॥

*bhayaṅkarānutpātān dr̥ṣṭvāpi tānacintayitvā kharasya
rākṣasasēnāyāśca śrīrāmasyāśramasamīpē gamanam*

*tatprayātaṃ balaṃ ghōra -
maśivaṃ sōṇitōdakam |
abhyavarṣanmahāghōra -
stumulō gardabhāruṇaḥ ॥ 3.23.1 ॥*

*nipētusturagāstasya
rathayuktā mahājavāḥ |
samē puṣpacitē dēśē
rājamārgē yadṛcchayā ॥ 3.23.2 ॥*

*śyāmaṃ rudhiraparyantaṃ
babhūva parivēṣaṇam |
alātacakrapratimaṃ
pratigṛhya divākaram ॥ 3.23.3 ॥*

*tatō dhvajamupāgamyā
hēmaṇḍaṃ samucchritam |*

samākramya mahākāya -

stasthau gṛdhraḥ sudāruṇaḥ || 3.23.4 ||

janasthānasamīpē ca

samākramya kharasvanāḥ |

visvarān vividhān nādān

māṃsādā mṛgapakṣiṇaḥ || 3.23.5 ||

vyājahrurabhidīptāyāṃ

diśi vai bhairavasvanam |

aśivaṃ yātudhānānāṃ

śivā ghōrā mahāsvanāḥ || 3.23.6 ||

prabhinnagajasaṅkāśā -

stōyaśōṇitadhāriṇaḥ |

ākāśaṃ tadanākāśaṃ

cakrurbhīmāmbuvāhakāḥ || 3.23.7 ||

babhūva timiraṃ ghōra -

muddhataṃ rōmaharṣaṇam |

diśō vā pradiśō vāpi

suvyaktaṃ na cakāśirē || 3.23.8 ||

kṣatajārdrasavarṇābhā

sandhyā kālaṃ vinā babhau |

kharaṃ cābhimukhaṃ nēdu -

stadā ghōrā mṛgāḥ khagāḥ || 3.23.9 ||

kaṅkagōmāyugṛdhrāśca

cukruśurbhayaśaṃsinaḥ |

nityāśivakarā yuddhē
śivā ghōranidarśanāḥ || 3.23.10 ||

nēdurbalasyābhimukhaṃ
jvālōdgāribhirānanaiḥ |
kabandhaḥ parighābhāsō
dṛśyatē bhāskarāntikē || 3.23.11 ||

jagrāha sūryaṃ svarbhānu -
raparvaṇi mahāgrahaḥ |
pravāti mārutaḥ śīghraṃ
niṣprabhō'bhūd divākaraḥ || 3.23.12 ||

utpētuśca vinā rātriṃ
tārāḥ khadyōtasaprabhāḥ |
saṃlīnamīnavihagā
nalinyaḥ śuṣkapaṅkajāḥ || 3.23.13 ||

tasmin kṣaṇē babhūvuśca
vinā puṣpaphalairdrumāḥ |
uddhūtaśca vinā vātaṃ
rēṅurjaladharāruṇaḥ || 3.23.14 ||

cīcīkūcīti vāśyantyō
babhūvustatra sārīkāḥ |
ulkāścāpi sanirghōṣā
nipēturghōradarśanāḥ || 3.23.15 ||

pracacāla mahī cāpi
saśailavanakānanā |

kharasya ca rathasthasya
nardamānasya dhīmataḥ || 3.23.16 ||

prākampata bhujāḥ savyaḥ
svaraścāsyāvasajjata |
sāsrā sampadyatē drṣṭiḥ
paśyamānasya sarvataḥ || 3.23.17 ||

lalāṭē ca rujō jātā
na ca mōhānnyavartata |
tān samīkṣya mahōtpātā -
nusthitān rōmaharṣaṇān || 3.23.18 ||

abravīd rākṣasān sarvān
prahasan sa kharastadā |
mahōtpātānimān sarvā -
nutthitān ghōradarśanān || 3.23.19 ||

na cintayāmyahaṃ vīryād
balavān durbalāniva |
tārā api śaraistīkṣṇaiḥ
pātayēyaṃ nabhastalāt || 3.23.20 ||

mṛtyuṃ maraṇadharmēṇa
saṅkruddhō yōjayāmyaham |
rāghavaṃ taṃ balōtsiktaṃ
bhrātaraṃ cāpi lakṣmaṇam || 3.23.21 ||

ahatvā sāyakaistīkṣṇai -
rnōpāvartitumutsahē |

yannimittaṃ tu rāmasya
lakṣmaṇasya viparyayaḥ || 3.23.22 ||

sakāmā bhaginī mē'stu
pītvā tu rudhiraṃ tayōḥ |
na kvacit prāptapūrvō mē
saṃyugēṣu parājayah || 3.23.23 ||

yuṣmākamētat pratyakṣaṃ
nānṛtaṃ kathayāmyaham |
dēvarājamapi kruddhō
mattairāvatagāminam || 3.23.24 ||

vajrahastaṃ raṇē hanyāṃ
kiṃ punastau ca mānavau |
sā tasya garjitaṃ śrutvā
rākṣasānāṃ mahācamūḥ || 3.23.25 ||

praharṣamatulaṃ lēbhē
mṛtyupāśāvapāśitā |
samēyuśca mahātmānō
yuddhadarśanakāṅkṣiṇaḥ || 3.23.26 ||

ṛṣayō dēvagandharvāḥ
siddhāśca saha cāraṇaiḥ |
samētya cōcuḥ sahitā -
stē'nyōnyaṃ puṇyakarmaṇaḥ || 3.23.27 ||

svasti gōbrāhmaṇēbhyastu
lōkānāṃ yē ca sammatāḥ |

jayatāṃ rāghavō yuddhē
paulastyān rajanīcarān || 3.23.28 ||

cakrahastō yathā viṣṇuḥ
sarvānasurasattamān |
ētaccānyacca bahuśō
bruvāṇāḥ paramarṣayaḥ || 3.23.29 ||

jātakautūhalāstatra
vimānasthāśca dēvatāḥ |
dadṛśurvāhinīm tēṣām
rākṣasānām gatāyuṣām || 3.23.30 ||

rathēna tu kharō vēgāt
sainyasyāgrād viniḥsṛtaḥ |
śyēnagāmī pṛthugrīvō
yajñasatrurvihaṅgamaḥ || 3.23.31 ||

durjayaḥ karavīrākṣaḥ
paruṣaḥ kālakārmukaḥ |
hēmamālī mahāmālī
sarpāsyō rudhirāśanaḥ || 3.23.32 ||

dvādaśaitē mahāvīryāḥ
pratasthurabhitaḥ kharam |
mahākapālaḥ sthūlākṣaḥ
pramāthastrīśirāstathā |
catvāra ētē sēnāgrē
dūṣaṇam pṛṣṭhatō'nvayuḥ || 3.23.33 ||

*sā bhīmavēgā samarābhikāmā
mahābalā rākṣasavīrasēnā |
tau rājaputrau sahasā'bhyupētā
mālā grahāṇāmiva candrasūryau || 3.23.34 ||*

*|| ityārṣē śrīmadrāmāyaṇē vālmīkiyē ādikāvye
araṇyakāṇḍē trayōviṃśaḥ sargaḥ ||*